

POČASTITEV VSESTRANSKEGA KULTURNEGA IN ZNANSTVENEGA USTVARJALCA

USPEŠNIH OSEMDESET LET MILKA MATIČETOVA

MARJAN DROBEŽ

V goriškem muzeju v Kromberku je bilo v petek, 5. novembra, zvečer prirčno srečanje z narodopiscem, folkloristom, etnologom, slavistom in akademikom dr. Milkom Matičetovim ob 80-letnici njegovega rojstva. O njegovem življenju in ustvarjalnosti, ki je velikega narodnega, kulturnega in političnega pomena predvsem za Primorsko in slovensko narodno skupnost v Italiji, ki jima je namenil velik del svoje ustvarjalnosti, so spregovorili direktorica goriškega muzeja Slavica Plahuta in strokovna delavca tega muzeja Marko Vuk in Inga Miklavčič-Brezigar. Jubilantu namenjeno posebno številko revije *Primorska srečanja* pa je predstavila njena urednica Vida Gorjup-Posinkovič.

O dr. Milku Matičetovem je bilo v kromberškem gradu povedanega veliko znanih in nemara doslej premalo poudarjenih dejstev in spoznanj, pa tudi pomembnih podrobnosti, ki so bile manj znane. Sicer pa je slavljeneec tako intenzivno in plodovito ustvarjal, da je bilo podrobnosti zelo težko sproti spremljati in beležiti. Od kar se je leta 1941 v rimski reviji prvič podpisal kot Milko Matičetov - ta priimek izhaja iz hišnega imena in ga je leta 1947 uzakonił zase in za družino - je napisal nad 300 znanstvenih in strokovnih razprav, esejev, člankov, ocen in poročil v raznih jezikih, med njimi zlasti v slovenskem in italijanskem. To delovanje je spremljal in opisal - tudi v reviji *Primorska srečanja* - zlasti zgodovinar dr. Branko Marušič.

Direktorica goriškega muzeja je v svojem uvodnem pozdravu in čestitki o jubileju poudarila, "da je Milko Matičetov odraščal v letih, ko so italijanske oblasti na Primorskem hotele raznarodovati in potujčiti slovensko narodno skupnost. Milko Matičetov se je odzval potrebam in nalo-

skržad, skržak, skržat

gam, kot dijak goriške klasične gimnazije pred šestdesetimi leti, nato se je narodnostnemu delovanju posvečal kot študent padovanske univerze, zatem pa je svojemu poslanstvu ostal zvest vse do današnjih dni. Velik del svojega življenja je namenil preučevanju ljudskega izročila v svoji ožji domovini Primorski, še posebej pa ljudskega izročila v Beneški Sloveniji, Reziji in nasploh v slovenskem zamejstvu v Italiji. Jubilant je bil ves čas tudi spoštovan mentor in dragocen svetovalec mladim raziskovalcem in muzejskim delavcem, ki so svoje poklicno poslanstvo naslanjali na njegove strokovne temelje. Zaradi tega smo srečanje z uglednim gostom privrili prav v Goriškem muzeju".

Marko Vuk je v svojem posegu opozoril na srečno okolnost, da se je Milko Matičetov že zgodaj spoznal in se tesneje povezal z župnikom v Avberu Virgilom Ščekom. Le-ta ga je poslal v goriške šole in nanj odločno vplival v narodnem in etnografsko-strokovnem pogledu. Matičetov se je zato usmeril v narodopisne študije oz. v nabiranje in preučevanje "narod-

nega blaga", kakor so opredeljevali ljudsko pripovedništvo, poezijo, pregovore in reke. Njegove raziskave so bile najbolj osredotočene na zahodni del slovenskega prostora, zanimali pa so ga tudi drugi predeli, poleg Posočja še dolina Tera, Rezija, Istra, Kras, pa tudi Koroška, Prekmurje in Porabje." Že po upokojitvi se je skupaj s sodelavci lotil še enega projekta, urejanja rezijanskega slovarja.

Inga Miklavčič-Brezigar pa je v svojih razmišljanjih o slavljenju dejala, "da je tudi potem, ko je njegov tren glas intelektualca med italijansko zasedbo Ljubljane leta 1941 le malo zalegal, vedno zmogel presegati nasprotja med narodi in srednjeevropski kulturni krog povezovati prek jezikovnih in političnih ovir".

Jubilant se je z njemu znano iskrenostjo, neposrednostjo in hudomušnostjo zahvalil za voščila ob rojstnem dnevu, nato pa je z znanstvenega, kulturnega in strokovnih gledišč obravnaval žuželko skržad. Očitno ga ta mala živalca, katere razvojni ciklus lahko traja sedemnajst let, umetniško, strokovno in kulturno navdihuje. Omenil je, da ima ta žuželka na raznih območjih različna imena, tako jo imenujejo tudi skržad oz. skržad. Marsikje pa so površni in neodgovorni pri tem, saj je bil primer, da so skržata preimenovali v črička. Povedal je še, da je o skržatu napisal ali prevedel 280 pesniških verzov, kmalu pa bo v reviji *Kras* objavil tudi poziv biologom, naj se zavzemajo za ohranitev in zaščito imena skržad.

Slovesnost je z izbranim sporedom popestril pevski zbor Kulturnega društva Karel Štrekelj iz Komna, naselja blizu Koprive na Krasu, kjer je bil slavljeneec rojen. Med udeleženci srečanja v gradu Kromberk sta bila tudi predstavnika Goriške Mohorjeve družbe Marko Tavčar in Marija Češčut.